

Zwartkop snoept nectar (en bestuift mahoniebloemen?)

De zwartkop wordt 's winters geregeld in ons land opgemerkt. Maar wat hij begin dit jaar in de mahoniestruik in de achtertuin aan het uitrichten was, vond ik bijzonder.

Tekst & foto's Raymond van der Ham

Al jaren overwinteren er kleine aantallen zwartkoppen (*Sylvia atricapilla*) in ons land. Ik was dus niet verbaasd toen ik tijdens mijn tuinvogeltelsessie op 18 januari een mannetje in de achtertuin van de benedenbuurvrouw ontwaarde. Wel opmerkelijk was zijn gedrag. Minutenlang hipte en vloog hij heen en weer tussen de gele pluimen van een rijk bloeiende mahoniestruik (*Mahonia x media*). Waar hij erbij kon, stak hij zijn snavel in de bloemen, zich soms in rare bochten wringend (Fig. 1). Dan vraag je je af wat een zwartkop daar midden in de winter zo gericht aan het zoeken is.

De meeste vogelgidsen vertellen je weinig of niets over wat onze vogels zoal eten. Min of meer gedetailleerde informatie over de zwartkop geeft de *Atlas van de Nederlandse vogels* (SOVON, 1987): het voedselpakket "kan 's winters bestaan uit brood, vet, bessen, appels en zaden, kortom voedsel wat op de voederplankjes volop aanwezig is". *Vogels van Nederland* (KNNV, 2009) vermeldt: "Buiten het broedseizoen staan vooral bessen, ...,

alsook bramen op het menu". Maar dit bracht mij niet verder.

Toen maar eens aan de buurvrouw gevraagd of ik de bloemen mocht bekijken, misschien zou een en ander dan duidelijk worden. Er was echter geen spoor van insecten en aan de bloemen ontbrak niets, alle stampers en meeldraden zaten nog netjes op hun plek. Ik zag echter iets onverwachts: onder in iedere bloem, rondom stamper en meeldraden, was een glimmend plasje nectar te zien (Fig. 2). Dat zou wel eens de attractie geweest kunnen zijn!

Nectar

Met de steekwoorden 'zwartkop' en 'nectar' had ik op internet een paar treffers: een foto van een vrouwtje foeragerend op de nectar van sleedoornbloesem, en van een mannetje die april 2009 in de pruimenboom van Bert Ooms in Emmen eveneens kwam snoepen van de nectar. Bij de laatste zwartkop waren de snavelbasis en snorharen geel van het stuifmeel, waardoor de indruk wordt gewekt dat de vogel misschien als bestuiver optrad. Op de site van de Nederlandse Bond Aqua Terra staat een stukje over nectardrinkende hagedissen, met de

volgende toevoeging: "Geheel in overeenkomst is het waarschijnlijk ook te verklaren, waarom op de Canarische Eilanden vogels zoals de tiftjaf, de pimpelmees en de zwartkop vaak nectar uit bloemen drinken. Dezelfde vogelsoorten doen dat in onze tuinen op het Europese vasteland niet".

Gezien bovenstaande waarnemingen, kunnen we de laatste bewering dus wel schrappen: zwartkoppen doen het bij ons ook! Of de Delftse zwartkop een bijdrage aan de bestuiving van de mahoniebloemen leverde, is mij niet duidelijk. De bloemen maakten volop stuifmeel en volgens Wikipedia kan de hybride *Mahonia x media* kiemkrachtig zaad produceren (onrijpe bessen waren al aanwezig).

Een week later heb ik dezelfde (?) zwartkop nog een keer in de mahoniebloemen zien peuren. Waarschijnlijk is de suikerrijke nectar een welkome aanvulling op zijn winters menu. In mijn aantekeningen vond ik nog een notitie uit januari 2013 over een vrouwtje dat op dezelfde mahoniestruik zat, maar van een bloembezoek is me toen niets opgevallen. Zouden meer vogels zich in Nederland tegoed doen aan nectar en de bijen zo een handje helpen? <

Fig. 1. Delftse zwartkop snoept nectar uit mahoniebloemen.

Fig. 2. Opengescheurde kroon (7 mm lang) van mahoniebloem, met stamper, meeldraden (met stuifmeel) en onderin een glimmend plasje lekkere nectar (ja, ik heb geproefd!).